

Η Μάχη της Κρήτης

Αντιγος ε.α. Ιωάννης
Κρασσάς

Την 28^η Οκτ. 1940, η Ιταλία κήρυξε τον πόλεμο κατά της Ελλάδος. Την 20^η Νοεμ. 1940, όταν ο Ελληνικός στρατός απώθησε τους Ιταλούς εντός της Αλβανίας, ο Χίτλερ έγραψε στον Μουσολίνι, ότι προ της Ιταλικής επιθέσεως θα έπρεπε να έχει προηγηθεί η αιφνιδιαστική κατάληψη της Κρήτης.

Την ίδια περίοδο ο Τσώρτσιλ έδωσε εντολή στο Αρχηγό του Αυτοκρατορικού Επιτελείου ότι, σε περίπτωση δυσμενούς εκβάσεως του Ελληνο-ιταλικού πολέμου, η Κρήτη δεν έπρεπε να πέσει στα χέρια του Άξονος. Είναι αξιοσημείωτο ότι, η Κρήτη ήταν το πρώτο πράγμα που σκέφτηκαν οι δύο ηγέτες, όταν ξέσπασε ο πόλεμος εναντίον της πατρίδος μας.

Η Κρήτη είναι το τέταρτο σε μέγεθος νησί της Μεσογείου. Απέχει 300 χλμ. από την Αθήνα, 740 χλμ από την Κύπρο, 480 χλμ από την Λιβύη και 800 χλμ από την Αλεξάνδρεια. Η κατοχή της Κρήτης εξασφαλίζει τον έλεγχο της Ανατολικής Μεσογείου. Βομβαρδιστικά που στάθμευαν στην Κρήτη μπορούσαν να προσβάλλουν τις πετρελαιοπηγές της Ρουμανίας.

Την 13^η Δεκ. 1940 ο Χίτλερ υπέγραψε την διαταγή για την σύνταξη της επιχειρήσεως «ΜΑΡΙΤΑ», που αφορούσε την επίθεση κατά της Ελλάδος, στην οποία όμως δεν προβλεπόταν η κατάληψη της Κρήτης. Την 18^η Δεκ. 1940 υπέγραψε την διαταγή για την διεξαγωγή της επιχειρήσεως «ΜΠΑΡΜΠΑΡΟΣΑ», για την εισβολή στην Ρωσία. Την 25^η Απρ. 1941 ο Χίτλερ εξέδωσε διαταγή για την κατάληψη της Κρήτης. Ο Χίτλερ επεδίωκε περισσότερο να αποστερήσει από τους Βρετανούς μια βάση εξορμήσεως για τον βομβαρδισμό των πετρελαιοπηγών στο Πλοέστι της Ρουμανίας και λιγότερο για να ελέγξει την περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου.

Εάν οι Γερμανοί χρησιμοποιούσαν την Κρήτη ως βάση εξορμήσεως για να κυριαρχήσουν στην περιοχή, θα έθεταν υπό τον έλεγχο τους την Νοτιοανατολική Ευρώπη, την Μικρά Ασία, την Αραβία, την Αίγυπτο και την Αφρική. Θα είχαν εξασφαλίσει επίσης πρόσβαση σε τεράστια ενεργειακά και αποθέματα πρώτων υλών. Ο Χίτλερ προς ενίσχυση των υποχωρούντων Ιταλών στην Βόρεια Αφρική, έστειλε 4 μεραρχίες, όταν για την εισβολή στην Σοβιετική Ένωση χρησιμοποίησε 200. Είναι πιθανόν να τον είχε γοητέψει η απεραντοσύνη της Ρωσίας. Ο έλεγχος της Νοτιο-ανατολικής Μεσογείου αποτελεί την αιτία της αντιπαραθέσεως μεταξύ ΗΠΑ, Τουρκίας και Ρωσίας κατά την παρούσα περίοδο.

Την 30^η Απριλίου 1941 ολοκληρώθηκε η κατάληψη της Ελλάδος από τα Γερμανικά και

Ιταλικά στρατεύματα. Από τους 58.000 Βρετανών, Αυστραλών και Νεοζηλανδών, που απεστάλησαν προς ενίσχυση του Ελληνικού στρατού, διασώθηκαν 42.000. Από αυτούς οι 30.000 μεταφέρθηκαν στην Κρήτη, όπου είχαν μετασταθμεύσει επίσης 9 τάγματα από τα

Κέντρα Εκπαιδύσεως νεοσυλλέκτων του Ελληνικού Στρατού, 900 μαθητές των σχολών χωροφυλακής και 300 πρωτοετείς Ευέλπιδες.

Επικεφαλής των Συμμαχικών και Ελληνικών δυνάμεων (GREFORCE) για την ά-

Ο Υποστράτηγος Μπέρναρντ Φρέϋμπεργκ(1889-1963) .
Επικεφαλής των Συμμαχικών και Ελληνικών δυνάμεων (GREFORCE).

μυνα του νησιού, είχε τοποθετηθεί ο 52χρονος Νεοζηλανδός υποστράτηγος Μπέρναρντ Φρέϋμπεργκ (Bernard Freyberg), ένας ανδρείος και έμπειρος Αξιωματικός. Το 1913 πολέμησε με τις δυνάμεις του Πάντσο Βίλλα στο Μεξικό. Κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο διακρίθηκε για την γενναιότητά του. Τραυματίστηκε συνολικά 9 φορές, ενώ σε ηλικία 28 ετών ήταν διοικητής μεραρχίας. Για την πολεμική του δράση του απονεμήθηκε ο Σταυρός της Βικτώριας, το ανώτατο βρετανικό παράσημο ανδρείας. Ο Φρέϋμπεργκ ήταν το είδος του διοικητού, που κέρδιζε τον σεβασμό και την αγάπη των ανδρών του.

Μετά τον πόλεμο διετέλεσε κυβερνήτης της Νέας Ζηλανδίας. Απεβίωσε το 1963.

Ο διοικητής των δυνάμεων για την κατάληψη της Κρήτης ήταν ο 51ος χρόνων Γερμανός Αντιπύραρχος Κούρτ Στούντεντ (Kurt Student), διοικητής του 11^{ου} Αεροπορικού Σώματος της Λουφτβάφε. Κατά τον Α΄ ΠΠ πολέμησε ως πιλότος, έχοντας καταγράψει 6 καταρρίψεις. Τον Β΄ ΠΠ τοποθετήθηκε επικεφαλής των δυνάμεων Αλεξίπτωτιστών. Ήταν ο τυπικός Πρώσος Αξιωματικός, αυστηρός, σχολαστικός, εργασιομανής και εμμονικός κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Κατά την εισβολή στην Ολλανδία ένα χρόνο πριν, τραυματίστηκε σοβαρά, όταν μία σφαίρα διαπέρασε την μία πλευρά του εγκεφάλου του. Μετά τον πόλεμο καταδικάσθηκε σε 5ετή φυλάκιση για εγκλήματα πολέμου, που διαπράχθηκαν στην μάχη της Κρήτης, κατά αιχμαλώτων στρατιωτικών, αλλά όχι κατά αμάχων. Απεβίωσε το 1978.

Ο Αντιπύραρχος Κούρτ Στούντεντ. (1890-1978).
Διοικητής του 11^{ου} Αεροπορικού Σώματος της Λουφτβάφε.

Οι δύο αντίπαλοι στρατηγοί δεν διέθεταν την διανοητική ικανότητα να προσαρμόζουν τα σχέδια τους στις μεταβαλλόμενες καταστάσεις της μάχης, η οποία αποτελεί γνώρισμα των μεγάλων στρατιωτικών ηγετών.

Οι δυνάμεις για την άμυνα της νήσου ανερχόντουσαν σε 42.940 μαχητές, εκ των οποίων:

Οι 11.451 ήταν Έλληνες. (στους οποίους περιλαμβάνονται 300 πρωτοετείς Ευέλπιδες και 2.500 Χωροφύλακες).

Οι 31.489 σύμμαχοι. (17.249 Βρετανοί, 6.540 Αυστραλοί και 7.700 Νεοζηλανδοί).

Σ' αυτές πρέπει να προστεθούν και 3.000 εθελοντές Κρητικοί.

Τα συμμαχικά στρατεύματα διέθεταν 151 πυροβόλα διαφόρων διαμετρημάτων και

25 ελαφρά άρματα μάχης. Όλοι οι σχηματισμοί είχαν μεγάλες ελλείψεις σε προσωπικό και μέσα. Τα ελληνικά συντάγματα είχαν δύναμη τάγματος, ενώ οι άνδρες είχαν εξοπλισθεί με 5 διαφορετικά είδη τυφεκίων, με 20 φυσίγγια ανά όπλο. Η έλλειψη ασυρμάτων απετέλεσε μία από τις βασικότερες αιτίες της ήττας.

Στην Κρήτη στάθμευαν 60 αεροσκάφη διαφόρων τύπων χωρίς επαρκή υποστήριξη.

Ο Στούντεντ, Διοικητής του 11^{ου} Αεροπορικού Σώματος είχε υπό τις διαταγές του 22.750 άνδρες. Οι 10.750 ανήκαν στην 7^η Μεραρχία Αλεξιπρωτιστών. Στο έμβλημά τους ανεγράφετο η φράση «Κυνηγοί των Ουρανών» και οι 12.000 στην 5^η ορεινή Μεραρχία. Οι αλεξιπρωτιστές και οι αερομεταφερόμενες δυνάμεις υπάγονταν στην Γερμανική Αεροπορία. Για την μεταφορά τους διέθετε 500 αεροσκάφη Γιούνκερ 52, μεταφορικής ικανότητας 12 αλεξιπρωτιστών και 65 ανεμοπλάνα DFS 230A τα οποία μπορούσαν να μεταφέρουν 10 στρατιώτες. Στην Σητεία αποβιβάστηκαν 2.700 Ιταλοί στρατιώτες προερχόμενοι από την Ρόδο, όταν όλα είχαν πλέον κριθεί.

Το 8^ο Αεροπορικό Σώμα υπό τον Αντιπτέραρχο Φον Ριχτόφεν παρείχε αεροπορική υποστήριξη. Διέθετε 550 αεροσκάφη, από τα οποία: 320 Βομβαρδισμού [Ντορνιερ 17, Χένκελ 111, Γιούνκερ 87 και 88 (Στουκας)] και 210 Διώξεως [Μέσσερμιτ 109 και 110]. Στην επιχείρηση δόθηκε η κωδική ονομασία «MERCURY» που σημαίνει «ΕΡΜΗΣ».

Σύμφωνα με το σχέδιο εισβολής, οι δυνάμεις κατανεμήθηκαν σε τρεις ομάδες επιθέσεως:

Την Δυτική Ομάδα Επιθέσεως «ΚΟΜΗΤΗΣ» με αποστολή την κατάληψη του αεροδρομίου Μάλεμε, δυνάμει ενός Συντάγματος Αλεξιπρωτιστών.

Την Κεντρική Ομάδα Επιθέσεως «ΑΡΗΣ» με αποστολή την κατάληψη Σούδας, Χανίων και Ρεθύμνου, δυνάμει δύο συνταγμάτων Αλεξιπρωτιστών.

Την Ανατολική Ομάδα Επιθέσεως «ΩΡΙΩΝ» με αποστολή την κατάληψη του Ηρακλείου, δυνάμεις ενός Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών.

Οι άνδρες και τα αεροσκάφη διεσπάρησαν στα αεροδρόμια του Χασάνη (Ελληνικού), Τανάγρας, Ελευσίνας, Μεγάρων, Αμφικλείας (Δαδί), Μολών και Μή-

λου.

Ο Φρέϊμπεργκ εγκατέστησε το Στρατηγείο του, στον Άγιο Ματθαίο των Χανίων. Για την αντιμετώπιση των εισβολών κατένειμε τις δυνάμεις του σε τέσσερις τομείς:

Τομέας Μάλεμε-Γαλατά: Η 2^α ΝΖ Μεραρχία με 3 ΝΖ Ταξιαρχίες και 8 ΕΛ τάγματα (10.000 άνδρες).

Τομέας Σούδας-Χανίων: 1 ΑΥΣ, 2 ΒΡ, 2 ΕΛ Τάγματα, Συγκρότημα Υπερασπίσεως της Σούδας και 3 επάκτιες Πυροβολαρχίες (15.000 άνδρες).

Τομέας Ρεθύμνου: Η 19^η ΑΥΣ ΤΑΞΠΖ και 3 ΕΛ Συντάγματα (7.000 άνδρες).

Τομέας Ηρακλείου: 14^η ΒΡ ΤΑΞΠΖ και 2 ΕΛ Συντάγματα (8.000 άνδρες).

Η κατανομή των δυνάμεων δείχνει ότι ο Φρέϊμπεργκ θεωρούσε τον όρμο της Σούδας ως το ζωτικής σπουδαιότητας έδαφος για την άμυνα της Κρήτης.

Ο Φρέϊμπεργκ είχε πληροφορηθεί το γερμανικό σχέδιο επιχειρήσεων. Οι Βρετανοί από το 1938 προσπαθούσαν να απο-

κρυπτογραφήσουν τα Γερμανικά ραδιομηνύματα και μηνύματα τηλετύπου. Για το σκοπό αυτό ίδρυσαν μια ειδική υπηρεσία, την «Κυβερνητική Σχολή Κωδικών και Κρυπτογραφίας» την οποία στελέχωσαν με 7.000 επιφανείς επιστήμονες και πλήθος προσωπικού διαφόρων ειδικοτήτων. Η επιχείρηση αποκρυπτογράφησης έλαβε το όνομά της από το πρόθεμα της διαβάθμισης του μεγαλύτερου βαθμού ασφαλείας «Ultra Secret», «Άκρως Απόρρητο».

Οι διάφοροι κλάδοι και υπηρεσίες της Γερμανίας χρησιμοποιούσαν κρυπτογραφικές συσκευές «Enigma» (Αίνιγμα), των οποίων η κλείδα (πίνακας αντιστοιχίσεως γραμμάτων και αριθμών) άλλαζε κάθε δύο ημέρες. Τα μηνύματα εκπέμπονταν σε 200 διαφορετικές συχνότητες, των οποίων η διάρκεια δεν υπερέβαινε το μισό λεπτό.

Το κορυφαίο επίτευγμα της ULTRA ήταν η αποκρυπτογράφηση της Enigma, από ομάδα επιστημόνων, υπό την εποπτεία του βρετανού μαθηματικού Alan Turing. Οι Βρετανοί φρόντισαν να κρατήσουν μυστική την ύπαρξη αυτής της υπηρεσίας μέχρι το τέλος του πολέμου. Οι πληροφορίες της ULTRA συνέβαλαν αποφασιστικά στην νίκη των συμμάχων επί του άξονος. Στην ULTRA γνώριζαν επακριβώς το γερμανικό σχέδιο εισβολής στην Κρήτη, 15 ημέρες πριν την εκδήλωσή της. Στον Freyberg κοινοποιήθηκαν αυτές οι πληροφορίες, αναφέροντας ως πηγή προελεύσεως Βρετανό

πράκτορα. Οι πληροφορίες δεν αναφέρονταν μόνο σε αεροκίνητη, αλλά και σε αμφίβια επιχείρηση.

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ULTRA SECRET»

Κρυπτογραφική Συσκευή «Αίνιγμα» με εκτυπωτή.

Ο Μαθηματικός Άλαν Τούρινγκ.

Την παραμονή της Γερμανικής επιθέσεως η γερμανική πλευρά είχε απόλυτη αεροπορική υπεροχή, ενώ οι Βρεττανοί κυριαρχούσαν στην θάλασσα. Η έκβαση της μάχης θα κρίνονταν από το αν οι Γερμανοί θα κατόρθωναν να καταλάβουν ένα από τα τρία αεροδρόμια του νησιού, Μάλεμε, Ηρακλείου, ή Ρεθύμνου (Πη-

γής).

Από το χάραμα της 20^{ης} Μαΐου 1941, τα αεροσκάφη του 8^{ου} Αεροπορικού Σώματος βομβάρδισαν ανηλεώς επί δίωρο, για πέμπτη συνεχόμενη ημέρα, τις θέσεις των αμυνομένων στην περιοχή του Μάλεμε. Στις 08:30 μέσα από τους καπνούς και τις σκόνες ξεπρόβαλλαν να γλιστρούν στον αέρα τα μακρύπτερα ανεμοπλάνα. Αμέσως μετά ο θόρυβος των κινητήρων κάλυψε τα πάντα, καθώς δεκάδες αργοκίνητα Γιούνκερ 52 ξεπρόβαλλαν στον ορίζοντα.

Σε λίγη ώρα ο ουρανός γέμισε από λευκά και γκριζα αλεξιπτωτα προσφέροντας ένα μοναδικό θέαμα. Η Μάχη της Κρήτης είχε αρχίσει. Η ίδια κατάσταση επικρατούσε στις περιοχές της Σούδας του Γαλατά, της Γεωργιουπόλεως και του Ηρακλείου. Οι 2.300 άνδρες του πρώτου κύματος των Αλεξιπτωτιστών, είχαν ως αποστολή την κατάληψη των αεροδρομίων που υπήρχαν στις περιοχές ρίψεως.

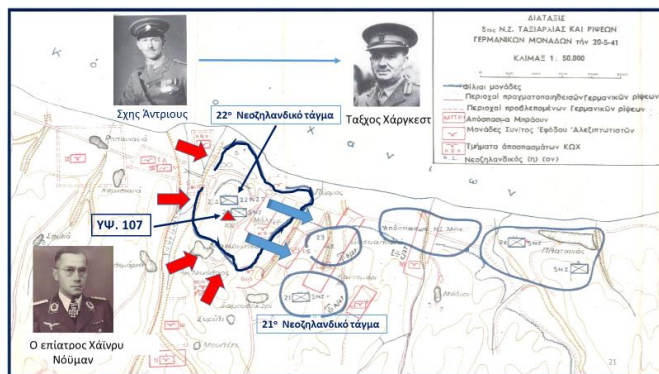
Το απόγευμα της 20^{ης} Μαΐου, οι Γερμανοί είχαν κάθε λόγο να αισθάνονται ηττημένοι, οι μονάδες τους είχαν υποστεί 80% απώλειες και τίποτα δεν εξελισσόταν σύμφωνα με τον σχεδιασμό. Το σύνολο των διοικητών των ταγμάτων και των λόχων είχαν τεθεί εκτός μάχης. Οι άνδρες των 4 αεροπρογεφυρωμάτων αγωνίζονταν για την επιβίωση τους. Η Ανώτατη Γερμανική Διοίκηση εξέταζε την ματαίωση της επιχειρήσεως και μόνο ο Στούντεντ πίστευε στη επιτυχία της.

Το 22^ο Νεοζηλανδικό τάγμα που αμυνόταν του αεροδρομίου του Μάλεμε, δέχθηκε το μεγαλύτερο βάρος της επιθέσεως. Ο Διοικητής του τάγματος, Συνταγματάρχης Άντριου είχε εγκαταστήσει το σταθμό Διοικήσεως και ένα από τους λόχους του επί του υψ. 107. Το απόγευμα ζήτησε από τον προϊστάμενό του Ταξίαρχο Χάργκεστ ενισχύσεις για να κρατήσει τις θέσεις του. Ο Άντριου πιεζόμενος σκληρά έχασε πρώτα επαφή με τους λόχους του και μετά με τον Διοικητή της Ταξιαρχίας. Την νύκτα της 20^{ης} προς 21^{ης} Μαΐου, μην έχοντας λάβει βοήθεια, κινήθηκε προς τα ανατολικά εγκαταλείποντας το ύψωμα στους Γερμανούς.

Από την κίνηση αυτή γεννήθηκε ένας θρύλος ο οποίος ενισχύθηκε στην συνέχεια από την γερμανική προπαγάνδα. Ο επίατρος Χάϊνρυ Νούμαν (Heinrich Neumann), επικεφαλής της μονάδος υγειονομικού του Συντάγματος Εφόδου, ηγήθηκε των επιζώντων αλεξιπτωτιστών και κατέλαβε το ζωτικής σημασίας ύψωμα 107, το οποίο ήλεγχε το αεροδρόμιο.

Το 21^ο Τάγμα που ήταν εγκατεστημένο ανατολικά, δεν είχε εμπλακεί στον αγώνα και

διατηρούσε τις δυνάμεις του. Εάν ενίσχυε τον Άντριου, είναι πιθανόν οι Νεοζηλανδοί να διατηρούσαν το 107 και να μην καταλάμβαναν οι Γερμανοί την Κρήτη.

Η ιστορία όμως δεν γράφεται με τα εάν, αλλά με τις αποφάσεις ανθρώπων, οι οποίες άλλοτε είναι ορθές και άλλοτε εσφαλμέ-

νες.

Οι βομβαρδισμοί που προηγήθηκαν της αερο-αποβάσεως κατέστρεψαν τα επίγεια τηλεφωνικά καλώδια. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ο Φρέϋμπεργκ να μην έχει σαφή εικόνα της καταστάσεως, λόγω ελλείψεως ασυρμάτων. Εκτίμησε λανθασμένα την απειλή από την κατάληψη του υψώματος 107. Δεν χρησιμοποίησε τις εφεδρείες του για την ανακατάληψή του, με σκοπό να αντιμετωπίσει την αμφίβια επιχείρηση, η οποία πίστευε ότι θα ακολουθούσε και αναφερόταν στο δελτίο πληροφοριών.

Οι Γερμανοί είχαν επιτάξει 7 ακτοπλοϊκά πλοία και 63 καΐκια για την μεταφορά από θάλασσης 2 συνταγμάτων ορεινών κυνηγών, δυνάμεως 6.000 ανδρών, με προορισμό το Μάλεμε και το Ηράκλειο. Την 21 και 22 Μαΐου οι 2 στολίσκοι με τα επιταγμένα πλοία υπέστησαν σημαντικές απώλειες από το βρετανικό ναυτικό, βορείως της Κρήτης. Όσα επέζησαν αναζήτησαν καταφύγιο στην Πελοπόννησο και τα νησιά. Η γερμανική αεροπορία που υποστήριζε την αμφίβια δύναμη βύθισε 1 βρετανικό καταδρομικό και 2 αντιτορπιλικά.

Την επομένη ο Στούντεντ αποφάσισε να τα παίξει όλα για όλα, αναλαμβάνοντας το ρίσκο να ενισχύσει το αεροπρογεφύρωμα του Μάλεμε, με δυνάμεις που προσγειώνονταν στο μικρό διάδρομο υπό τα πυρά του Νεοζηλανδών από την δυτική πλευρά του διαδρόμου προσγειώσεως. Κάθε εβδομήντα δεύτερα προσγειωνόταν τρία Γιούνγκερ (Junker) 52 ταυτοχρόνως, ξεφόρτωναν άνδρες και υλικά και στην συνέχεια απογειωνόταν. Το απόγευμα της ίδιας ημέρας η μάχη της Κρήτης είχε κριθεί. Λόγω της σημασίας που έπαιξε η κατάληψη του Υψώματος 107, η Γερμανική κυβέρνηση μετά τον πόλεμο το επέλεξε για την κατασκευή του Γερμανικού Στρατιωτικού Νεκροταφείου.

Μετά την εξασφάλιση του αεροδρομίου του Μάλεμε, οι Γερμανοί κινήθηκαν προς κατάληψη ολοκλήρου της νήσου. Οι συμμαχικές δυνάμεις υποχωρούσαν αμυνόμενες. Την 28^η Μαΐου εκκενώθηκε το Ηράκλειο. Το μεγαλύτερο μέρος των συμμαχικών δυνάμεων αποχώρησε από το μικρό λιμάνι των Σφακίων. Την 2^η Ιουνίου 12.245 άνδρες των συμμαχικών δυνάμεων και 5.255 Έλληνες παραδόθηκαν στους Γερμανούς. Η ημέρα αυτή θεωρείται το τέλος της μάχης της Κρήτης.

Οι Απώλειες των υπερασπιστών της Κρήτης ανήλθαν σε 3.908 νεκρούς (1.751 Σύμμαχοι και 400 Έλληνες), 1.757 τραυματίες και 17.373 αιχμαλώτους. Το βρετανικό ναυτικό είχε 1.828 νεκρούς από την βύθιση 3 καταδρομικών και 6 αντιτορπιλικών.

Το 1972 ο Κύπριος ποιητής Κυριάκος Χαραλαμπίδης έγραψε ένα ποίημα για την εκτέλεση στο Κοντομαρί

Η ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΣΤΟ ΚΟΝΤΟΜΑΡΙ

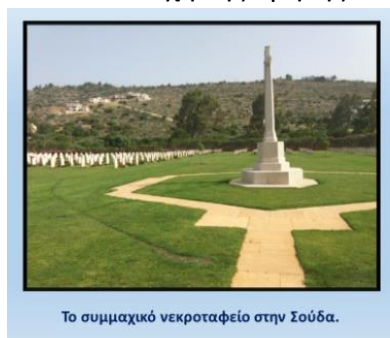
Στον Άδη τρεις και κάθονται
μανάδες πικραμένες,
δυο με κρουσμένα σωθικά,
σαν Κοντομαριούσες
μ' εφτά παιδιά στο θάνατο
(παραγγελιά του Τρέμπες)
κι η τρίτη με ξανθά μαλλιά –
η κόμησα φον Μπλύχερ.
Η Κόμησα Φον Μπλύχερ έ-
χασε και τους τρεις γιούς της

στην Μάχη της Κρήτης (24,19,17 χρ).

Η Κάνδανος κάηκε εξ ολοκλήρου από του Γερμανούς την 3^η Ιουνίου 1941, λόγω της προσβολής στρατιωτικής φάλαγγος από ομάδα 25 χωροφυλάκων και 30 ανταρτών με αποτέλεσμα τον θάνατο 25 Γερμανών στρατιωτών. Στο χωριό τοποθετήθηκε πινακίδα στην οποία ανεγρφετο στα ελληνικά και τα γερμανικά: «Εδώ υπήρχε η Κάνδανος. Κατεστράφη προς εξιλασμό της δολοφονίας 25 Γερμανών στρατιωτικών».

Ο Φρέϋμπεργκ δέχθηκε σκληρή κριτική γιατί δεν αντιμετώπισε επιτυχώς τους Γερμανούς, παρότι είχε πληροφορηθεί το σχέδιο ενεργείας τους. Μέχρι τότε δεν υπήρχε προηγούμενο καταλήψεως νήσου του μεγέθους της Κρήτης μόνο από αέρος και δεν επαναλήφθηκε έκτοτε. Για τα οχήματα, τα πυροβόλα και το βαρύ υλικό, η μόνη δυνατή μεταφορά ήταν από θαλάσσης. Δεν ανακατέλαβε αμέσως το υψ. 107 την 21^η Μαΐου, γιατί δεν είχε σαφή εικόνα της καταστάσεως λόγω ελλείψεως ασυρμάτων και ανέμενε την από θαλάσσης προσβολή. Υπάρχουν αναρίθμητοι παράγοντες που επηρεάζουν τον αποτέλεσμα μίας μάχης. Οι αποφάσεις των διοικητών είναι ο πλέον καθοριστικός, οι οποίες δεν κρίνονται εκ των προθέσεων, αλλά εκ του αποτελέσματος.

Η Μάχη της Κρήτης υπήρξε η πρώτη αεροναυτική σύρραξη στην ιστορία. Έχει

Το συμμαχικό νεκροταφείο στην Σούδα.

γίνει αποδεκτό από πολλούς ιστορικούς ότι, η μάχη της Κρήτης καθυστέρησε την Γερμανική επίθεση κατά της Ρωσίας. Έχει χυθεί πολύ μελάνι περί παραδόσεως της Κρήτης στους Γερμανούς από τον Τσώρτσιλ. Εάν αυτή ήταν η πρόθεσή του, δεν θα έστελνε στρατεύματα, ούτε θα κοινοποιούσε στον Φρέϋμπεργκ το σχέδιο των Γερμανών. Η μελέτη της ιστορίας οφείλει να βασίζεται σε τεκμηριωμένα γεγονότα και στοιχεία. Η εξέταση εικασιών και η δίκη

προθέσεων μετατρέπουν την ιστορία σε μυθοπλασία. Κατά την άποψη μου διαπράχθηκαν σφάλματα, αλλά συνωμοσία δεν υπήρξε.

Η Ελλάδα επέλεξε να συνταχθεί με την Βρετανία, με αποτέλεσμα να βρεθεί στην πλευρά των νικητών του Β' ΠΠ. Ο Τσώρτσιλ όφειλε να βοηθήσει την Ελλάδα, προκειμένου να επηρεάσει την ψήφιση από το Κογκρέσο των ΗΠΑ, του προγράμματος «Εκμισθώσεως και Δανεισμού». Χωρίς την δωρεάν βοήθεια από τις ΗΠΑ, η Βρετανία θα ηττάτο, γιατί είχαν εξαντληθεί τα συναλλαγματικά αποθέματα και βιομηχανία της δεν μπορούσε να καλύψει τις ανάγκες του πολέμου. Η μη παροχή

βοηθείας στην χώρα μας, μπορούσε να οδηγήσει την ουδέτερη Τουρκία στο πλευρό του Άξονος. Πάνω από όλα θα εξέθετε το Ηνωμένο Βασίλειο, γιατί δεν βοήθησε τους συμμάχους του.

Η ελληνική ανδρεία έχει ηθικό περιεχόμενο. Γι' αυτό υπό την κλασσική έννοια η λέξη «αρετή» σημαίνει «ανδρεία» και η λέξη «αγαθός» σημαίνει «ανδρείος». Ο πολεμιστής δοξάζεται περισσότερο από την ηρωική προσπάθεια παρά από την νίκη. Σε μια χρονική στιγμή που ο Χίτλερ βρισκόταν στο απόγειο της δυνάμεώς του και είχε υποτάξει σχεδόν ολόκληρη την Ευρώπη. Όσοι και όσες πολέμησαν στην μάχη της Κρήτης προσέφεραν στον υπόλοιπο κόσμο ένα φωτεινό παράδειγμα, πως ένα μικρό έθνος μπορεί να ορθώσει το ανάστημά του και να υπερασπισθεί την ελευθερία του. Ήταν μια πράξη με εσωτερικό μεγαλείο, η οποία προκάλεσε το θαυμασμό του ελεύθερου κόσμου και εξακολουθεί ακόμα να κερδίζει την εκτίμηση του.

Το γερμανικό νεκροταφείο στο Μάλεμε.

Στα φιλόξενα χώματα της κρητικής γης στο συμμαχικό νεκροταφείο στην Σούδα και στο γερμανικό νεκροταφείο στο ύψωμα 107, αναπαύονται οι νεκροί της Μάχης της Κρήτης. Κάθε χρόνο τελείται κοινή εκδήλωση μνήμης της μάχης. Κάτω από τον μαγιάτικο ζεστό ήλιο, ο πένθιμος ήχος μιας σκωτσέζικης γκάιντας αποδίδει φόρο τιμής σ' όλους τους πεσόντες, επιβεβαιώνοντας την θέληση των λαών της Ευρώπης να προχωρήσουν αδελφωμένοι για ένα καλύτερο ειρηνικό αύριο. Όταν όμως απειλείται η ελευθερία της πατρίδος, τότε το καθήκον ως Έλληνες μας επιτάσσει να πολεμήσουμε και αν χρειασθεί να θυσιάσουμε και την ζωή μας ακόμη.

Τιμή και Δόξα σ' αυτούς που πολέμησαν και θυσιάσαν την ζωή τους στην Μάχη της Κρήτης.

